

Павленко О.П., к.е.н., доцент, Чумак В.В., аспірант
(Одеський державний екологічний університет)

РОЗВИТОК МОРЕГОСПОДАРСЬКОГО КОМПЛЕКСУ В УМОВАХ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ

Однією з основних ознак сучасного розвитку світового господарства стає розгортання процесів глобалізації, які справляють суттєвий вплив на систему міжнародних економічних відносин, трансформують напрями і визначають тенденції розвитку національної економіки. Глобалізація має як позитивні так і негативні наслідки які зображені у таблиці.1.

Таблиця 1

Вплив глобалізації на економіку України

Позитивний вплив	Негативний вплив
<ul style="list-style-type: none">- Формування нового виробничого укладу;- Розвиток нової моделі трудових відносин;- Розширення виробничої демократії;- Стимулювання виробництва, підвищення його ефективності та якості виробленої продукції;- Зростання продуктивності праці;- Збільшення рівня життєвих стандартів;- Зростання конкуренції у світовому масштабі;- Створення більш взаємовигідних умов для всіх сторін;- Поширення нових інформаційних технологій;- Перехідна ресурсозаощаджувальні технології;- Посилення уваги до важливих проблем людства та ін.	<ul style="list-style-type: none">- Виграють більш багаті і розвинуті країни та фірми;- Негативно позначається на національній культурі;- Породжує загрозу виникнення конфліктів на багатьох рівнях;- Більше вираження бідності і відсталості одних країн від інших;- Нерівномірний розподіл розвитку галузей;- Чрезмірна взаємозалежність держав і їх взаємна уразливість;- Виникнення конфліктів у світовій системі;- Зростання спекуляцій і створюється небезпека поширення шахрайських операцій;- Переход контролю над слабкими державами до рук більш потужних держав;- Тягне за собою більш руйнівну і запеклу конкуренцію;- Створюється небезпека поширення гіперінфляції;- Посилення нерівномірності розвитку країн світу;- Політична і економічна залежність держав;- Загострення глобальної нерівності.

У зв'язку зі зростанням інтересу до освоєння ресурсів і просторів Світового океану, у процесах міжнародної інтеграції й геополітики все більшу роль набуває розвиток морегосподарської діяльності. Відомий російський державний діяч Петро Аркадійович Столипін писав: «Тільки той народ має правої силу втримати у своїх руках море, що може його відстояти. Тому всі ті народи, які прагнули до моря, які досягали його, нестримно ставали на шлях кораблебудування.

Теза «Україна – морська держава» сприймається зараз як аксіома. Із причорноморських держав Україна має найбільшу довжину приморської смуги – 1720 км, розвинутий морегосподарський комплекс. Зокрема, 19 з 40 морських портів Причорномор'я розташовані саме в Україні.

На сьогодні обмеженість підходу до розвитку морської могутності держави вже стала не просто шкідливою, а такою, що створила реальну загрозу економічної та національної безпеці держави. Підтвердженням цього є те, що за період незалежності України повністю втрачено морський транспортний флот, а судна що залишилися мають вік за 25 років та неконкурентоспроможні на світовому ринку.

Серед основних напрямів діяльності у сфері морегосподарського комплексу визначені як пріоритетні та такі, що підлягають першорядному державно-правовому впливу, є:

- 1) господарська діяльність у морському порту;
- 2) транспортна морегосподарська діяльність (з приводу здійснення перевезень морським транспортом пасажирів і вантажів);
- 3) суднобудівна і судноремонтна діяльність;
- 4) рибне господарство (рибна промисловість), яке включає і функціонування морських рибних портів та морського транспорту рибного господарства);
- 5) супутня будівельна, підрядна і пов'язана з ними діяльність, спрямована на створення, управління і підтримку в нормальному стані об'єктів портової інфраструктури. Саме розвиток цих видів господарської діяльності має становити основу функціонування морегосподарського комплексу.

Значний потенціал містить в собі також круїзний туризм в Чорноморському регіоні, який є частиною глобальної круїзної індустрії, і має синергетичний ефект для розвитку місцевої економіки.

В умовах глобалізації світова морська торгівля залишається найбільш дешевим, доступним та економічним видом транспортування вантажів. Уповільнення темпів зростання світової торгівлі через рецесію світової економіки та боргову кризу в країнах Єврозони неминуче відбивається на міжнародному судноплаванні.

Ключовим напрямом державної морської політики має стати залучення під Державний Прапор України суден (іноземних суден) шляхом

створення міжнародного (другого) реєстру (реєстру) суден. Цей крок сприятиме входженню України на світовий ринок морської торгівлі, збільшенню надходжень до державного та місцевих бюджетів від господарської діяльності судноплавних компаній, вирішенню соціальної проблеми — працевлаштування моряків, у тому числі і випускників українських вищих (та професійних) навчальних морських закладів.

Курс на європейську інтеграцію ставить принципово нові завдання щодо інтеграції транспортної системи (у тому числі морської) України в Транс'європейську мережу (ТЄМ-Т), гармонізації законодавства та адаптації до європейських норм і стандартів.

Угода про асоціацію між Україною та ЄС охоплюватиме співробітництво з метою розвитку транс'європейських морських транспортних мереж (ТЕН-Т). Україна, зокрема, зосереджуватиметься на розвитку, використовуючи удосконалений механізм державно-приватного партнерства.

Ця діяльність підтримуватиметься посиленою співпрацею та моніторинговими структурами (рамками), включаючи створення належних структур підтримки; приєднання до відповідних міжнародних транспортних конвенцій та угод, включаючи процедури забезпечення чіткого впровадження та ефективного виконання міжнародних транспортних угод та конвенцій.

Політика посилення взаємодії України з ЄС передбачає уніфікацію норм і стандартів у морській сфері, а також гармонізацію законодавства України із законодавством ЄС і має здійснюватися за такими напрямками: розвиток інфраструктури (транспортної, митної, інформаційної тощо); посилення взаємодії морських транспортних систем, сприяння доступності морської професії та ринків перевезень, політика конкурентоспроможності, державна допомога та фіскальна гармонізація, безпека руху, технічні вимоги, статистика, екологічні та соціальні вимоги і змішані (комбіновані) перевезення.

Україна братиме участь у роботі Міжнародного транспортного форуму, Європейської економічної комісії ООН (ЄЕК ООН), Міжнародної морської організації (ІМО), Організації Чорноморського економічного співробітництва (ОЧЕС).

Державна політика у сфері взаємодії з ЄС має бути спрямована на підвищення конкурентоспроможності українських перевізників і збільшення експорту морських транспортних послуг, ґрунтуватися на принципі недискримінації та реалізуватися в рамках торговельної і транспортної політики держави. Це дасть змогу створити сприятливі умови для українських експортерів морських транспортних послуг, удосконалення системи державного контролю в сегментах ринку міжнародних морських перевезень, у яких діє двостороння дозвільна система.